

EDUSKUNNAN VASTAUS 47/2005 vp

Hallituksen esitys laiksi maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annetun lain muuttamisesta

Asia

Hallitus on vuoden 2004 valtiopäivillä antanut eduskunnalle esityksensä laiksi maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annetun lain muuttamisesta (HE 280/2004 vp).

Valiokuntakäsittely

Hallintovaliokunta on antanut asiasta mietinnön (HaVM 7/2005 vp).

Päätös

Nyt koolla oleva eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta 9 päivänä huhtikuuta 1999 annetun lain (493/1999) 2 §, 3 §:n 2 momentti, 4 §:n 1 momentti, 8, 9 ja 19 §, 22 §:n 1—3 momentti, 23 §:n 2 momentti, 24 §, 26 §:n 2 momentti ja 45 §,

sellaisina kuin niistä ovat 2 ja 19 §, 22 §:n 1—3 momentti, 26 §:n 2 momentti ja 45 § laissa 118/2002 sekä 3 §:n 2 momentti laissa 649/2004, sekä

lisätään lakiin uusi 19 c—19 f ja 21 a § sekä 44 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *kotoutumisella* maahanmuuttajan yksilöllistä kehitystä tavoitteena osallistua työelämään ja yhteiskunnan toimintaan samalla omaa kiel-tään ja kulttuuriaan säilyttäen;

2) *kotouttamisella* viranomaisten järjestämiä kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja voima-varoja;

3) *turvapaikanhakijalla* ulkomaalaislaissa (301/2004) tarkoitettua kansainvälistä suojelua hakenutta henkilöä;

4) *turvapaikanhakijoiden vastaanotolla ja ti-lapäistä suojelua saavien vastaanotolla toi-*

meentulon ja huolenpidon järjestämistä vastaanottokeskuksessa tai järjestelykeskuksessa.

3 §

Soveltamisala

— — — — —
Turvapaikanhakijoiden vastaanoton piiriin kuuluu turvapaikanhakija, kunnes hänelle on myönnetty oleskelulupa tai hän on poistunut maasta.
— — — — —

4 §

Kustannusten korvaaminen

Tässä laissa tarkoitetusta toiminnasta aiheutuvia kustannuksia korvataan valtion talousarvion rajoissa.

8 §

Pakolaisista aiheutuvien kustannusten korvaaminen

Jos kunta on laatinut tai sitoutuu laatimaan 7 §:ssä tarkoitetun maahanmuuttajien kotouttamisohjelman, työvoima- ja elinkeinokeskus korvaa pakolaisten vastaanotosta aiheutuneet kustannukset kunnalle valtion talousarvion rajoissa.

9 §

Pakolaisten kuntaan osoittaminen

Työvoima- ja elinkeinokeskus sopii kunnan kanssa pakolaisten vastaanotosta ja osoittaa pakolaisen kuntaan, jonka kanssa se on tehnyt sopimuksen pakolaisten vastaanottamisesta.

19 §

Vastaanoton sisältö

Turvapaikanhakijoiden vastaanottona ja tilapäistä suojelua saavien vastaanottona järjestetään majoitus, toimeentulotuki, välttämättömät

sosiaali- ja terveyspalvelut, tulkkipalveluja ja muu välttämätön perustarpeiden turvaaminen. Lisäksi voidaan järjestää työ- ja opintotoimintaa.

Majoitus on järjestettävä siten, että perheenjäsenet voivat asua yhdessä.

Turvapaikanhakijan ja tilapäistä suojelua saavan iästä, turvattomasta asemasta sekä fyysisestä ja psyykkisestä tilasta johtuvat erityistarpeet on otettava huomioon majoituksen ja muun vastaanoton järjestämisessä.

Vastaanotossa on otettava huomioon lapsen etu. Lapselle, joka on erityisen tuen tarpeessa, on annettava soveltuvaa neuvontaa ja kuntoutusta sekä soveltuvia mielenterveyspalveluita.

19 c §

Vastaanoton järjestäminen

Turvapaikanhakijan vastaanoton ja tilapäistä suojelua saavan vastaanoton järjestää vastaanottokeskus.

Turvapaikanhakija ja tilapäistä suojelua saava rekisteröidään vastaanottokeskuksen asukasrekisteriin. Vastaanoton järjestämisestä vastaa se vastaanottokeskus, jonka asukkaaksi turvapaikanhakija tai tilapäistä suojelua saava rekisteröidään. Turvapaikanhakija ja tilapäistä suojelua saava voidaan siirtää toiseen vastaanottokeskukseen, jos se perustellusta syystä on hänen itsensä taikka vastaanottokeskuksen toiminnan tai turvapaikka-asian käsittelyn kannalta tarpeellista.

Turvapaikanhakija tai tilapäistä suojelua saava voi järjestää majoituksensa itse. Jos itse majoituksensa järjestävä hakee muuta 19 §:ssä tarkoitettua vastaanottoa kuin majoitusta, hänen on kirjallisesti ilmoitettava vastaanottokeskukselle osoitteensa ja esitettävä majoittavan selvitys yksityismajoituksesta tai vuokrasopimus.

Turvapaikkahakemuksensa perusteella oleskeluluvan saanut ja tilapäistä suojelua saanut, joka saa jatkuvan oleskeluluvan, voi kohtuullisen ajan kuulua vastaanoton piiriin asumisensa ja toimeentulonsa järjestämistä varten.

19 d §

Alaikäisen vastaanoton järjestäminen

Vailla huoltajaa tulevan alaikäisen turvapaikanhakijan ja tilapäistä suojelua saavan vastaanottoa varten voidaan perustaa ryhmäkoti. Ryhmäkodin toiminnasta ja henkilöstön määrästä voidaan säätää tarkemmin työministeriön asetuksella.

Ryhmäkodin henkilöstön pätevyysvaatimuksista on voimassa, mitä sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetussa laissa (272/2005) säädetään.

Sen vastaanottokeskuksen johtaja, jonka asukasrekisteriin vailla huoltajaa turvapaikkaa hakeva tai tilapäistä suojelua saava lapsi rekisteröidään, päättää lapsen asuinpaikasta sekä muista lapsen henkilöä koskevista asioista, kunnes lapselle määrätään 5 luvussa tarkoitettu edustaja.

19 e §

Ilmoitus alaikäisen majoituksesta

Sellaisen turvapaikkaa hakevan ja tilapäistä suojelua saavan lapsen osoite, joka ei majoitu vastaanottokeskuksessa tai ryhmäkodissa, ja tiedot henkilöistä, joiden luona lapsi asuu, ilmoitetaan lapsen oleskelupaikan kunnan määräämälle monijäseniselle toimielimelle. Ilmoituksen tekee vastaanottokeskus.

Jos lapsi on vailla huoltajaa, 1 momentissa tarkoitettuun ilmoitukseen on liitettävä vastaanottokeskuksen ja lapsen edustajan selvitys siitä, sopiiko yksityiskoti olosuhteiltaan lapsen hoitoon ja kasvatukseen ja kykeneekö lapsen luokseen ottava huolehtimaan lapsen hoidosta ja kasvatuksesta. Vastaanottokeskuksen on opastettava lapsen luokseen ottavia henkilöitä lapsen hoidossa ja kasvatuksessa ottaen soveltuvin osin huomioon, mitä lapsen huollosta ja tapaamisoi-keudesta annetussa laissa (361/1983) säädetään.

19 f §

Tiedottaminen

Turvapaikanhakijalle ja tilapäistä suojelua saavalle annetaan mahdollisimman pian ja viimeistään 15 päivän kuluttua turvapaikkahakemuksen tekemisestä tai tilapäisen suojelun alkamisesta tiedot vastaanotto-olosuhteisiin liittyvistä etuuksista, velvollisuuksista sekä sosiaali- ja terveyspalveluista. Tiedot annetaan kirjallisesti ja mahdollisuuksien mukaan kielellä, jota kyseessä olevan henkilön voidaan kohtuudella olettaa ymmärtävän. Tarvittaessa tiedot voidaan antaa myös suullisesti. Turvapaikanhakijoille annetaan mahdollisimman pian tietoa vastaanotto-olosuhteissa ja turvapaikka-asiassa oikeus-apua antavista järjestöistä tai ryhmistä.

21 a §

Vastaanoton majoituksesta ja palveluista perittävät maksut

Vastaanoton majoituksesta ja muusta vastaanottokeskuksessa järjestettävästä vastaanotosta voidaan periä kohtuullinen maksu, joka voi olla enintään niiden järjestämisestä aiheutuvien todellisten kustannusten suuruinen. Maksu on jätettävä perimättä tai sitä on alennettava siltä osin kuin maksun periminen vaarantaa henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai henkilön lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttamista. Maksun määrästä säädetään työministeriön asetuksella. Maksun määrää maksettavaksi vastaanottokeskuksen johtaja.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujenkäytäjältä voidaan periä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) mukainen maksu. Maksun määrää maksettavaksi vastaanottokeskuksen johtaja. Maksu suoritetaan vastaanottokeskuksen kassaan tai vastaanottokeskuksen ilmoittamalle tilille. Mitä mainitun lain 13 § säädetään, ei sovelleta turvapaikanhakijaan ja tilapäistä suojelua saavaan.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettua maksua ei peritä takautuvasti.

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että 1 tai 2 momentissa tarkoitetun maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua maksun määränneeltä vastaanottokeskuksen johtajalta kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä. Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa hakea valittamalla muutosta siltä hallinto-oikeudelta, jonka tuomiopiirissä maksun määrännyt vastaanottokeskus sijaitsee. Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla

22 §

Toimeentulotuki

Turvapaikanhakijalle ja tilapäistä suojelua saavalle voidaan myöntää toimeentulotukea toimeentulotuesta annetun lain mukaan, jollei tässä laissa toisin säädetä. Toimeentulotuen myöntää hakemuksesta vastaanottokeskus.

Vastaanottokeskuksen järjestämän majoituksen kustannukset otetaan menoina huomioon siten kuin toimeentulotuesta annetun lain 7 §:ssä säädetään. Turvapaikanhakijalle ja tilapäistä suojelua saavalle ei myönnetä majoitusta varten toimeentulotukea rahana, vaan majoitus järjestetään vastaanottokeskuksessa ja ryhmäkodissa.

Työministeriön asetuksella säädetään tarkemmin muiden toimeentulotuen perusosalla katettavien menojen jakautumisesta vastaanottokeskuksessa järjestettävään vastaanottoon ja turvapaikanhakijan tai tilapäistä suojelua saavan itsensä suorittamiin perusosalla katettaviin menoihin.

23 §

Toimeentulotuen takaisinperiminen

Hakemus toimeentulotuen takaisinperinnästä tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä vastaanottokeskus sijaitsee.

24 §

Muutoksenhaku toimeentulotuesta

Vastaanottokeskuksen asukkaaksi merkitty henkilö, joka on tyytymätön vastaanottokeskuksen 22 §:n nojalla tekemään toimeentulotukea koskevaan päätökseen, saa hakea päätökseen muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Valitus voidaan antaa sanottuna aikana myös vastaanottokeskuksen johtajalle, jonka tulee oman lausuntonsa ohella toimittaa se hallinto-oikeuteen.

Valitus tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä vastaanottokeskus sijaitsee.

Hallinto-oikeuden päätökseen, joka koskee toimeentulotuen antamista tai sen määrää, haetaan muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta siten kuin sosiaalihuoltolain (710/1982) 49 §:n 2 momentissa säädetään.

26 §

Edustaminen ja puhevallan käyttö

Edustaja käyttää huoltajalle kuuluvaa puhevaltaa lapsen henkilöä ja varallisuutta koskevista asioista, määrää lapsen asumisesta sekä hoitaa lapsen varallisuutta siten kuin oikeudenkäymiskaaren 12 luvun 1 ja 2 §:ssä, hallintolain (434/2003) 14 §:ssä, hallintolainkäyttölain 17 §:ssä ja 18 §:n 3 momentissa sekä holhoustoimesta annetussa laissa (442/1999) säädetään.

44 §

Muutoksenhakukielto

Vastaanottokeskuksen 19 c §:n 2 momentin nojalla tekemään päätökseen, joka koskee vastaanottokeskuksesta toiseen siirtämistä, ei saa hakea muutosta valittamalla.

45 §

Hallintomenettely

Pakolaisten kotouttamista ja turvapaikanhakijoiden vastaanottoa sekä tilapäistä suojelua saavien vastaanottoa järjestävän on käsitellessään

tässä laissa tarkoitettuja hallintoasioita noudattava hallintolakia.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 2005. Sen 19 d §:n 2 momentti tulee kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä elokuuta 2005.

Helsingissä 17 päivänä toukokuuta 2005